

Factors Affecting Social Constructivism-Based Learning Culture in Bushehr City Schools: A Qualitative Study

Khojasteh Rafeynejad, Ali Akbar Ajam✉, Hossein Momenimamouei, Mehdi Zirak

Abstract

Background and Aim: One of the most important and newest viewpoints related to learning and how knowledge is formed is social structuralism. Co-construction is the main mechanism of knowledge construction in social structuralism approaches. These approaches have played an important role in educational and psychological developments and have become the origin of educational and learning methods such as collaborative learning. The purpose of this research was to identify the factors influencing the learning culture based on social constructivism in Bushehr schools. **Method:** In this research, the qualitative research method of foundation data type was used. Sampling was done purposefully and with the expert network technique, and 16 people participated in the interview. The tool used was a semi-structured interview. To check the validity of the interviews, the method of content validity and face validity was used by 12 experts. Data analysis was based on open, central and selective coding. **Results:** The results of this research showed that the categories of individual factors, organizational factors and educational factors as causal conditions; The categories of the factors of the environment rich with vitality and dynamic and support as background conditions; categories of coordination and coherence in the educational process; agency and independence of people as intervening conditions; The categories of how to properly design educational programs, qualitative orientation and staying away from inflexible formal educational frameworks and improving group activities and promoting student participation in educational programs as strategies; And the categories of educational effectiveness, educating educated citizens and facilitating adaptability to the environment and the real world were identified as consequences of learning culture based on social constructivism in schools. **Conclusion:** Based on the paradigm model, it was found that the issue of learning culture based on social constructivism in schools is related to five categories of factors.

Received: 14.05.2021
Revision: 19.08.2021
Acceptance: 10.09.2021

Keywords:

Culture, Learning, Constructivism, Schools

How to cite this article:

Rafeynejad, Kh., Ajam, A.A., Momenimamouei, H., & Zirak, M. Factors Affecting Social Constructivism-Based Learning Culture in Bushehr City Schools: A Qualitative Study. *Jayps*, 2021, 2(1): 394-416

Article type

Original research

1. Khojasteh Rafeynejad, PhD Student, Department of Educational Sciences, Torbat Heydariyeh Branch, Islamic Azad University, Torbat-e Heydariyeh, Iran. **2. Ali Akbar Ajam**, Assistant Professor of Department of Educational Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran. **3. Hossein Momenimamouei**, Associate Professor Department of Educational Sciences, Torbat Heydariyeh Branch, Islamic Azad University, Torbat-e Heydariyeh, Iran. **4. Mehdi Zirak**, Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Torbat Heydariyeh Branch, Islamic Azad University, Torbat Heydariyeh, Iran.

✉ Correspondence related to this article should be addressed to **Ali Akbar Ajam**, Assistant Professor of Department of Educational Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran

Email: aliakbarajam1387@gmail.com

شناسایی عوامل مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر: مطالعه‌ای کیفی

خجسته رفیعی نژاد، علی‌اکبر عجم[✉] حسین مؤمنی مهمویی، مهدی زیرک

<p>چکیده</p> <p>زمینه و هدف: یکی از مهم‌ترین و جدیدترین دیدگاه‌های مربوط به یادگیری و نحوه شکل‌گیری دانش، ساختارگرایی اجتماعی است. هم‌ساخت دهی سازوکار اصلی ساختن دانش در رویکردهای ساختارگرایی اجتماعی است. این رویکردها نقش مهمی در تحولات آموزشی و روان‌شناختی داشته و منشأ پیدایش روش‌های آموزشی و یادگیری همچون یادگیری مشارکتی شده است. هدف این پژوهش، شناسایی عوامل مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر بود. روش پژوهش: در این پژوهش، از روش تحقیق کیفی از نوع داده بنیاد استفاده شد. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند و با تکنیک شبکه متخصصان انجام شد که ۱۶ نفر در مصاحبه شرکت کردند. ابزار مورد استفاده مصاحبه‌ی نیمه ساختارمند بود. برای بررسی روایی مصاحبه‌ها، از روش روایی محتوایی و روایی صوری توسط ۱۲ نفر از متخصصین استفاده شد؛ تحلیل داده‌ها بر اساس کدگذاری باز، محوری و انتخابی بود. یافته‌ها: نتایج پژوهش حاضر نشان داد که مقوله‌های عوامل فردی، عوامل سازمانی و عوامل آموزشی به‌عنوان شرایط علی؛ مقوله‌های عوامل محیط غنی با نشاط و پویا و حمایت به‌عنوان شرایط زمینه‌ای؛ مقوله‌های هماهنگی و انسجام در فرایند آموزشی؛ عاملیت و استقلال افراد به‌عنوان شرایط مداخله‌گر؛ مقوله‌های چگونگی طراحی مناسب برنامه‌های آموزشی، کیفی گرایی و دوری از چهارچوب‌های رسمی غیر قابل انعطاف آموزشی و بهبود فعالیت‌های گروهی و ارتقای مشارکت دانش‌آموزان در برنامه‌های آموزشی به‌عنوان راهبردها؛ و مقوله‌های اثربخشی آموزشی، تربیت شهروند فرهیخته و تسهیل انطباق‌پذیری با محیط و دنیای واقعی به‌عنوان پیامدهای فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شناسایی شدند. نتیجه‌گیری: بر اساس مدل پارادایمی مشخص شد که مسئله فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس با پنج دسته عوامل در ارتباط است.</p>	<p>دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۲۴</p> <p>اصلاح مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۲۸</p> <p>پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۶/۱۹</p> <p>واژه‌های کلیدی: فرهنگ، یادگیری، سازنده گرایی اجتماعی، مدارس</p> <p>نحوه ارجاع دهی به مقاله: رفیعی نژاد، خ، عجم، ع.ا، مؤمنی مهمویی، ح، و زیرک، م. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر: مطالعه‌ای کیفی. <i>دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نه‌جهان و جهان</i>، ۲(۱): ۳۹۴-۴۱۶</p> <p>نوع مقاله: پژوهشی اصیل</p>
<p>۱. خجسته رفیعی نژاد، دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، واحد تربت حیدریه، دانشگاه آزاد اسلامی، تربت حیدریه، ایران؛ ۲. علی‌اکبر عجم، استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران؛ ۳. حسین مؤمنی مهمویی، دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد تربت حیدریه، دانشگاه آزاد اسلامی، تربت حیدریه، ایران، ۴. مهدی زیرک، استادیار گروه علوم تربیتی، واحد تربت حیدریه، دانشگاه آزاد اسلامی، تربت حیدریه، ایران</p> <p>✉ مکاتبات مربوط به این مقاله باید خطاب به علی‌اکبر عجم استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران است.</p> <p style="text-align: right;">پست الکترونیکی: aliakbarajam1387@gmail.com</p>	

مقدمه

سازمان آموزش و پرورش مهمترین نهاد اجتماعی کشور و مولد سرمایه اجتماعی است که به علت گستردگی، منحصر به فرد و اهمیت آن در توسعه و رشد همه جانبه فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه از اهمیت فوق العاده برخوردار می باشد و تحول در این نظام مورد توجه جدی قرار گرفته است (کشاورز، صالحی و قلناش، ۱۳۹۳؛ قلی زاده، ۱۳۹۵). توجه به دو متغیر آموزش و یادگیری در فرهنگ مدارس جهت دستیابی به رشد و توسعه دانش ضرورت دارد و همچنین زیربنای هر مطالعه ی فرهنگی آموزش و یادگیری است، فرهنگ یادگیری در مدارس از خرده فرهنگهایی است که بر پایه ی آموزش و یادگیری به حیات خود ادامه می دهد و می توان گفت فرهنگ مدرسه، فرهنگ یادگیری محور است (میر رضایی، ۱۳۹۵).

توجه و شناسایی فرهنگ یادگیری در مدارس اهمیت بالایی دارد؛ زیرا ماهیت یادگیری و شیوهایی که براساس آن یادگیری در سازمان رخ می دهد به شدت بوسیله ی فرهنگ سازمانی تعیین می شود. تعداد زیادی از پژوهشگران مانند کامینز و ورلی^۱ (۲۰۰۵) به این عقیده هستند که فرهنگ به عنوان یک موضوع با اهمیت یادگیری سازمانی را ارتقا بخشیده و یک سازمان را به سازمان یادگیرنده انتقال می دهد. برای بررسی نقش فرهنگ در سازمان یادگیرنده نویسندگان بسیاری، واژه فرهنگ یادگیری سازمانی را مورد استفاده قرار داده اند (هسیو^۲، ۲۰۰۹؛ گلی، ۱۳۹۵).

یکی از استراتژی هایی که در رابطه با فرهنگ یادگیری در مدارس مورد توجه صاحب نظران و پژوهشگران فرار گرفته است، استفاده از روش های فعال و مشارکتی به جای روش های سنتی است (اسدی، ۱۳۹۶). رویکردهای متفاوتی برای آموزش های فعال وجود دارد. یکی از مهمترین این رویکردها، نظریه سازنده گرایی است. رویکرد سازنده گرا به این موضوع اشاره دارد که دانش یک امر سازنده است؛ بدین معنی که یادگیرنده از ترکیب دانش گذشته خود و اطلاعات موجود دانش جدیدی را به وجود می آورد و به شناخت می رسد (مفاخری، ۱۳۹۶). در واقع در یادگیری روش های

فعال و نوین، دانش آموزان را به انجام فعالیت های یادگیری معنادار و تفکر درباره آنچه مشغول انجام آن هستند تشویق می کنند (اسدی، ۱۳۹۶). بنابراین اجرای روش های نوین یادگیری مستلزم وجود فرهنگ یادگیری و انجام کارهای مشارکتی در سازمان است.

در واقع، در رویکرد سازنده گرا و سایر رویکردهای نوین و فعال یادگیری، کار گروهی، همفکری و مشورت دانش آموزان با یکدیگر، ارتباط نزدیک معلم با شاگردان و راهنمایی آنان و احساس مسئولیت فردی و گروهی از مشخصه های یادگیری مشارکتی هستند. این امر علاوه بر تقویت روابط عاطفی، رشد مهارتهای کلامی، ارتباطی و فکری، در پرورش حس مسئولیت اجتماعی، افزایش انگیزش، موفقیت تحصیلی و عزت نفس دانش آموزان تاثیر بسزایی دارد. به عبارت دیگر، یادگیری مشارکتی یکی از شیوه های موثر و کارآمد است که با آثار آموزشی و پرورشی بسیار زیادی که دارد، می تواند انگیزه لازم را برای رشد علمی و اجتماعی دانش آموزان به وجود آورد و فراگیران را برای زندگی در وضعیت پیچیده و متغیر دنیای آینده آماده سازد (مفاخری، ۱۳۹۶).

اکثر معلمان، صرف نظر از رویکردهایی که به کار می برده اند، سازنده گرایی را روشی می دانند که افراد توسط آن مطالب را یاد می گیرند. بیشتر معلمان معتقدند که سر فصل های خشک، مدیران ناکارآمد و تجارب ناکافی آموزشی در هنگام تحصیل و ضمن خدمت مانع از تدریس مؤثر آن ها شده است. هنگامی که به معلمان فرصت مطالعه و بررسی نقش سازنده گرایی در تجربه آموزشی داده می شود، آن ها بیشتر تمایل دارند تا چنین تجارب آموزشی را طبیعی و باعث افزایش رشد تحصیلی تلقی می کنند. معلمان با علاقه مندی از آموزش و پرورش سازنده گرا استقبال می کنند تا اینکه این روش جزء ضروریات کلاس های درسی شود (سیف، ۱۳۹۴).

در واقع، در محیط یادگیری سازنده گرا دانش آموزان به رشد فکری ترغیب شده و دانش آموزان از دانش قبلی شان استفاده می کنند و در ضمن رشد فهم شان نسبت به موضوعات علمی جدید، عمیقاً روی نظرات دانش

1. Cummings & Worley

2. Hsiu

روش پژوهش حاضر کیفی و از نوع داه بنیاد بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه اسناد، مدارک و مطالعات مرتبط با فرهنگ یادگیری در مدارس که در خارج و داخل کشور انجام پذیرفته و همچنین، کلیه استادان، متخصصان فرهنگ یادگیری در مدارس و همچنین کلیه پژوهشگرانی که در زمینه فرهنگ یادگیری در مدارس سابقه‌ی پژوهش دارند، بود. داده‌های پژوهش حاضر با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته جمع‌آوری شده‌اند. در روش نظریه‌ی داده‌بنیاد، فرآیند نمونه‌گیری، گردآوری، تحلیل و تفسیر داده‌ها جدا از یکدیگر نبوده و به نحو پیچیده‌ای در هم تنیده شده‌اند. در پژوهش حاضر، ابتدا برای احاطه بر جنبه‌های بیشتر مسئله مورد بررسی، دو مصاحبه با متخصصین و صاحب‌نظران صورت گرفته است. سپس با کدگذاری این مصاحبه و تحلیل ابتدایی آن به منظور احصاء مقوله‌های مهم، از طریق نمونه‌گیری هدفمند به نمونه‌های دیگر پژوهش مراجعه شد. در نهایت، ۱۶ نفر مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند. مبنای اتمام مصاحبه‌ها، اشباع نظری بوده است. اشباع نظری نقطه یا مرحله‌ای در کدگذاری است که در آن دیگر امکان ایجاد کدهای جدید در داده‌ها وجود ندارد. در این راستا، تعداد ۱۶ نفر از مصاحبه‌شوندگان به‌عنوان تعداد نمونه‌ی بخش کیفی جهت انجام مصاحبه را تشکیل دادند. برای تعیین روایی سوالات مصاحبه از روایی صوری و محتوایی استفاده شد که توسط ۱۲ نفر از متخصصین استفاده شد.

ابزار پژوهش

۱. **مصاحبه نیمه ساختار یافته:** مصاحبه یکی از ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در پژوهش‌های کیفی و آمیخته است. این ابزار امکان تماس با مصاحبه‌شونده را فراهم می‌کند و با کمک آن می‌توان به ارزیابی عمیق‌تر از ادراک‌ها و نگرش‌ها، علایق و آرزوهای مصاحبه‌شونده پی برد. در این تحقیق از روش مصاحبه که مختص روش‌های تحقیق کیفی است برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. قبل

آموزان دیگر می‌اندیشند. لذا، می‌توان نتیجه گرفت که طراحی محیط‌های یادگیری طبق اصول و مفروضه‌های رویکرد سازنده‌گرایی بستر مناسبی برای رشد همه‌جانبه یادگیرندگان و آماده‌سازی آنها برای مقابله با چالش‌های زندگی امروزی مهیا می‌سازد (سیف، ۱۳۹۴).

با توجه به اهمیت الگوی سازنده‌گرایی اجتماعی در امر یادگیری و آموزش، رویکرد سازنده‌گرایی در سال‌های اخیر بسیار به آن توجه شده است و در آموزش و پرورش نیز نقش بسزایی دارد. یادگیری در این رویکرد از طریق تجربه‌ی مستقل دانش‌آموزان حاصل می‌شود و لذا برای فعالیت اجتماعی و تجربه شخصی دانش‌آموز اهمیت خاصی قائل است. از این رو تاثیر این رویکرد در یادگیری و به تبع آن در تدریس بسیار مهم تلقی می‌شود. دیدگاه سازنده‌گرایی تأکید می‌کند که یادگیرنده، فعالانه دانش را می‌سازد (سانتراک^۱، ۲۰۱۲). در واقع، سازنده‌گرایی یک دیدگاه روانشناختی و فلسفی است که طبق آن افراد بیشتر آنچه را که یاد می‌گیرند و می‌فهمند خود می‌سازند و شکل می‌دهند. به‌طور کلی، سازنده‌گرایی یک شناخت‌شناسی و یک نظریه یادگیری است که در قیاس با نظریه‌های شناخت‌شناسی و یادگیری گذشته، یک تبیین تازه از ماهیت دانش و چگونگی یادگیری انسان به دست می‌دهد. بنا به این دیدگاه انسانها درک و فهم و دانش تازه خود را از راه تعامل بین آنچه از قبل می‌دانند و باور دارند با اندیشه‌ها، رویدادها، و فعالیت‌هایی که با آنها روبرو می‌شوند، می‌سازند (شانک، ۲۰۰۰، به نقل از سیف، ۱۳۹۴). بنابراین، با توجه اهمیت فرهنگ یادگیری بر اساس رویکرد سازنده‌گرایی اجتماعی و همچنین با توجه به اینکه در این زمینه تاکنون پژوهشی در جهت شناسایی این عوامل صورت نگرفته است، پژوهش حاضر سعی دارد که به این سوال پاسخ دهد که عوامل موثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده‌گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر کدام‌اند؟

روش پژوهش

1. Santrock

از اجرای مصاحبه‌ها پروتکل مصاحبه مناسب تهیه و تدوین گردید.

یافته‌ها

توزیع فراوانی افراد نمونه بر حسب متغیرهای جمعیت شناختی به‌منظور ارائه دیدگاهی مناسب در مورد ویژگی‌های افراد مورد مطالعه، در این قسمت توزیع فراوانی افراد نمونه بر حسب برخی متغیرهای اساسی ارائه گردیده است. نسبت پاسخ‌دهندگان (۱۶ نفر) مرد و زن بدین صورت بود که ۸۱،۲۵ درصد از افراد نمونه (۱۳ نفر) را مردان و ۱۸،۷۵ درصد از پاسخ‌دهندگان یعنی ۳ نفر از آن‌ها را زن تشکیل داده‌اند. همچنین، توزیع فراوانی افراد نمونه بر حسب سن آن‌ها بدین صورت بود که ۴۳،۷۵ درصد از افراد (۷ نفر)، سن بین ۳۱ تا ۴۰ سال را داشتند و ۵۶،۲۵ درصد (۹ نفر) سن بالاتر از ۴۱ سال را داشتند. هیچ‌کدام از مصاحبه‌شوندگان سن کمتر از ۳۰ سال را نداشتند؛ بنابراین، نتایج نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به طبقه سنی بالاتر از ۴۱ سال بوده است. نحوه توزیع فراوانی افراد نمونه بر حسب سابقه خدمت اینگونه بود که ۱ نفر دارای سابقه‌ی کمتر از ۱۰ سال (۶،۲۵ درصد)، ۶ نفر (۳۷،۵ درصد) دارای سابقه‌ی بین ۱۱ تا ۲۰ سال بودند و ۹ نفر (۴۵،۲۵ درصد) دارای سابقه‌ی بالاتر از ۲۱ سال بودند.

ابعاد کشف شده مرتبط با فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس

در این قسمت مراحل مختلف کدگذاری و مقولات احصا شده بخش کیفی به تفصیل بیان می‌شود. لذا ابتدا

کدگذاری باز مورد بحث قرار می‌گیرد. در این مرحله، مقوله‌ها، مفاهیم و شاخصه‌ها احصاء می‌شوند. سپس، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی بحث می‌شود. در مرحله کدگذاری محوری، شرایط علی، شرایط مداخله گر، راهبردها، پیامدها و بستر با بهره‌گیری از نتایج مرحله‌ی کدگذاری باز بررسی می‌گردد.

کدگذاری باز

در این مرحله، به جستجو در میان داده‌ها به‌صورت خط به خط پرداخته شده است و سعی شده است با الصاق کد به داده‌ها و حفظ نمودن باز بودن کدگذاری و مشاهده نتایج حاکی از داده‌ها، مقوله‌ها، مفاهیم و شاخصه‌های «مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر» احصاء شوند. جدول شماره ۱ نتایج حاصل از کدگذاری باز را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است که در این مرحله، تمامی مقوله‌ها و مفاهیم ذکر شده و مورد تحلیل و بحث قرار گرفته است و تحلیلی از شرایط، بسترها و پیامدها نیامده است. این مباحث در بخش کدگذاری محوری بررسی می‌شوند. در ادامه، هر کدام از مقوله‌ها و مفاهیم به تفصیل مورد بحث قرار می‌گیرد.

فرآیند کدگذاری باز بدین‌صورت بوده است که پس از بررسی داده‌ها، برچسب زنی به رویدادها، رخدادها و استخراج مفاهیم، هر یک از این مفاهیم با یکدیگر مقایسه شده تا شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان مشخص شود. این کار به‌منظور تشکیل مقوله‌ها صورت پذیرفته است. در مجموع ۲۹ مقوله شناسایی و استخراج شده‌اند که در جدول زیر قابل ملاحظه‌اند.

جدول ۱. کدگذاری باز

ردیف	مقوله	مفاهیم
۱	مهارت‌ها و توانایی‌های فردی دانش‌آموزان	تجارب شخصی دانش‌آموزان، روحیه جستجوگری و پرسشگری در میان دانش‌آموزان، انگیزه دانش‌آموزان برای یادگیری، درک و قدرت تجزیه و تحلیل دانش‌آموزان، مهارت‌های ارتباطی و کلامی، داشتن تجارب قبلی غنی، سبک یادگیری مناسب در دانش‌آموزان، داشتن سن مناسب برای بحث و گفت‌وگو
۲	قابلیت‌ها و توانمندی‌های حرفه‌ای معلمان	آگاهی مناسب و کافی معلمان از روش‌های نوین یادگیری، مهارت‌های معلمان در کنترل و مدیریت کلاس درس، بینش و آینده‌نگری معلمان، نقش هدایتگری فعال و تسهیل‌کننده معلمان، تجارب حرفه‌ای معلمان، آگاهی معلمان از علوم و دانش روز رشته تخصصی مورد تدریس، فرایند محوری
۳	قوانین ساختاری تسهیل‌گر در مدرسه	تفکر سیستمی حاکم بر فضای مدرسه، هماهنگی اهداف سازمانی و اهداف فردی معلمان در آموزش، روابط مستحکم میان مدیران و معلمان، تعامل مناسب متقابل در تمامی سطوح مدرسه، فضایی غیر رسمی و به دور از مقررات دست و پاگیر

۴	فرهنگ یادگیری حاکم بر مدرسه	فرهنگ یادگیری مستمر در مدرسه، عملکرد مدرسه به عنوان سازمانی یادگیرنده، ترویج فرهنگ یادگیری در مدرسه، روابط صمیمی و دوستانه میان معلمان و دانش آموزان، رابطه توأم با احترام میان دانش آموز نسبت به همدیگر، ارتباط خوب و فعال والدین با مدرسه
۵	استفاده از فنون و تکنیک های مدرن آموزشی و تدریس	استفاده از روش های نوین تدریس، به کارگیری الگوهای تدریس فعال، استفاده از روش های تدریس دو طرفه و متقابل، دانش آموز محوری، طراحی مناسب مراحل تدریس، استفاده از روش های تدریس غیر مستقیم و معکوس توسط دانش آموزان، هماهنگی و انطباق میان موضوعات درسی و روشهای تدریس، آشنایی معلمان با روش ها و فنون مختلف تدریس
۶	یادگیری مبتنی بر موقعیت	استفاده از نشانه های موجود در محیط برای یادگیری، کسب تجربه جدید از طریق یادگیری موقعیتی، تمرین در موقعیت های مختلف، درک معانی از فعالیت های روزمره، ایجاد موقعیت هایی برای دانش آموزان برای یادگیری مطالب جدید، کسب آموزش های کاربردی از موقعیت های ایجاد شده توسط مدرسه، ایجاد تناسب میان موقعیت آموزشی و مطالب آموزشی
۷	فضای کلاسی و محیط مدرسه	فراهم سازی محیطی با فضای کافی در کلاس درس، ساخت و طراحی مناسب دیوارها و راهروهای مدرسه، رنگ بندی و طراحی مناسب فضای حیاط مدرسه، موقعیت مناسب کتابخانه و کلاس ها در ساختار کلی مدرسه، فضای کافی کلاسی برای پیاده سازی روش های تدریس نمایشی و مباحثه، ایجاد محیطی شاد و بانشاط برای دانش آموزان، ایجاد فضایی سرسبز و به دور از کسالت و بی روحی، پویایی و فعالیت های توأم با هیجان در مدرسه
۸	امکانات و تجهیزات مناسب	وجود وسایل و مواد کمک آموزشی مناسب برای دانش آموزان، وجود فناوری و تکنولوژی کافی در مدرسه و کلاس درس، دسترسی آسان به کتابخانه مدرسه، وجود منابع اطلاعاتی غنی مانند کتاب های روز و نوین رشته های آموزشی، استفاده مناسب و کافی معلمان از وسایل کمک آموزشی، بهره گیری مدارس از کلاس های هوشمند
۹	خلق و فراهم سازی فرصت هایی نوین آموزشی	فراهم کردن فرصت هایی برای دانش آموزان جهت مذاکره و مباحثه، فراهم کردن فرصت هایی جهت انجام مجدد فعالیت ها توسط دانش آموزان، دسترسی آسان دانش آموزان به امکانات آزمایشگاهی و مواد کمک آموزشی، دادن فرصت استفاده از وسایل کمک آموزشی برای دانش آموزان، دادن فرصت مجدد به دانش آموزان در صورت انجام اشتباه فعالیت ها، فراهم کردن زمان و مکان مناسب برای بروز قدرت مکاشفه دانش آموزان
۱۰	حمایت و پشتیبانی بیرونی	همکاری و حمایت والدین از فعالیت ها و آموزش های مبتنی بر خلق دانش توسط دانش آموزان، در نظر گرفتن بودجه کافی توسط دولت برای انجام و پیاده سازی فرهنگ یادگیری مبتنی بر دانش آموز محوری، حمایت وزارت آموزش و پرورش از طریق تصویب قوانین، بخشنامه ها و دستورالعمل هایی برای تسهیل فعالیت های سازنده توسط خود دانش آموزان، همکاری و دادن اختیارات کافی توسط اداره و سازمان آموزش و پرورش به مدارس و معلمان در استقلال آموزشی معلمان و استفاده از روش های خلاق یادگیری
۱۱	حمایت های درون مدرسه ای	همکاری و ارتباط مناسب مدیران با معلمان در تهیه امکانات و تجهیزات، حمایت معلمان از فعالیت های خلاق دانش آموزان، ایجاد فضایی حمایتی کسب تجارب جدید توسط دانش آموزان، همکاری مدیران و معاونین در توجه به علایق و نیازهای دانش آموزان، خلق شرایط انعطاف پذیر در کلاس جهت طرح مسایل و مطالب مختلف
۱۲	همنوایی و عدم مقاومت معلمان در مقابل تغییرات و فنون نوین آموزشی	استقبال معلمان از روش های نوین آموزشی دانش آموز محور، آموزش معلمان جهت کاستن از مقاومت معلمان در برابر روش های نوین آموزش، کمک به معلمان برای همسو شدن در استفاده از رویکردهای نوین آموزشی، آموزش معلمان جهت کاستن از مقاومت آنان در برابر تغییرات آموزشی، آشنایی معلمان با طراحی مجدد برنامه های آموزشی مدرسه ای، ارتقای آگاهی معلمان در طراحی مناسب دوره های آموزشی برای دانش آموزان
۱۳	میزان استقلال و آزادی معلمان در هدایت کلاس درس و مطالب آموزشی	داشتن استقلال معلمان در به کارگیری امکانات مختلف در مدرسه، داشتن استقلال کافی معلمان در استفاده از تکنیک های مختلف آموزشی، داشتن استقلال مناسب فکری معلمان در هدایت دانش آموزان در کلاس درس و مطالب آموزشی

	به سمت مباحث چالشی، دادن اختیارات کافی به معلمان برای طرح مباحث مختلف با دانش آموزان، آزادی عمل معلمان در تحقق اهداف آموزشی	
۱۴	میزان آزادی و استقلال فکری دانش آموزان در ابراز عقاید و برداشت های آموزشی	دادن اطمینان خاطر به دانش آموزان در طرح مسایل مختلف، ارتقای اعتماد به نفس در دانش آموزان برای طرح مطالب مختلف به دور از ترس و اضطراب، خلق شرایطی که دانش آموزان بارش فکری را در آموزش ها به کار ببرند، احترام به نظرات دانش آموزان جهت تداوم مشارکت در بحث ها، دادن اختیار کافی به دانش آموزان برای جهت دهی به مطالب و آموزش های کلاسی، دادن آزادی عمل کافی در انجام تکالیف و کارهای آزمایشگاهی
۱۵	میزان انسجام و هماهنگی میان واحدهای مختلف دخیل در امر آموزش	هماهنگی میان بخش های آموزشی و فرهنگی در مدارس، هماهنگی میان معلمان، مدیران و معاونین در ارایه مطالب به دانش آموزان، هماهنگی و دخیل کردن والدین و اعمال نظرات آنان در برنامه های آموزشی و درسی، هم راستا بودن و هماهنگی اهداف تعیین شده در بخش های مختلف وزارتی و سازمانی، انطباق اهداف تعیین شده با نیازهای دانش آموزان بر اساس سنین مختلف
۱۶	اشتراک گذاری و تسهیم دانش توسط دانش آموزان	تشویق به اشتراک گذاری دانش در میان دانش آموزان، فراهم کردن زمان کافی برای مشارکت دانش آموزان در فعالیت های گروهی، تشکیل گروه های درسی و گروه های آزمایشگاهی متناسب با ویژگی های دانش آموزان، استفاده از روش های آموزشی مباحثه و پرسش و پاسخ برای تبادل اطلاعات میان دانش آموزان، تبادل اطلاعات بین گروهی در میان دانش آموزان
۱۷	ارزشیابی مستمر و ارایه بازخورد مناسب	تناسب میان ارزشیابی و فعالیت های آموزشی، ارزشیابی مستمر و تکوینی در کلاس درس، ارزیابی گروهی فعالیت های دانش آموزان، دادن بازخورد مشخص به فعالیت های دانش آموزان، هدایت و راهنمایی مناسب دانش آموزان به سمت شیوه های صحیح انجام فعالیت ها، تقویت خود ارزیابی در میان دانش آموزان، ارتقای مهارت های ارزیابی دانش آموزان از فعالیت های تیمی، تصحیح اشتباهات توسط خود گروه های دانش آموزی
۱۸	استفاده از سیستم تشویق، تقویت و پاداش در توسعه مهارت های آموزشی دانش آموزان	تشویق دانش آموزان به بحث و مکاشفه، دادن پاداش های مناسب به گروه های دانش آموزی، ترغیب دانش آموزان به جستجوگری و پرسشگری، تشویق جمعی گروه های دانش آموزی، تهیه جوایزی برای دانش آموزان فعال، تشویق های کلامی دانش آموزان، ارایه جوایزی برای دانش آموزان یاری رسان به هم گروهی ها، تشویق و تحسین دانش آموزانی که پیشرفت مناسبی داشته اند
۱۹	توسعه فعالیت های گروهی و مشارکتی در ابعاد مختلف	تشکیل گروه ها و تیم های متفاوت در کلاس های درس مختلف، استفاده از روش های یادگیری تلفیقی در میان دانش اموزان، تشکیل گروه هایی از دانش آموزان برای انجام پروژه هایی به صورت مشارکتی، ارایه تحقیقات و تکالیف در خانه به صورت گروهی در میان دانش آموزان، مشارکت دادن دانش آموزان در پروژه های خارج از مدرسه با نظارت معلمان، تقویت فعالیت های گروهی دانش آموزان در دنیای واقعی و محیطی بیرون از مدرسه
۲۰	توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان	توجه به ویژگی های فردی دانش آموزان در دادن تکالیف، نیازسنجی مناسب از دانش آموزان در طراحی مطالب آموزشی، توجه به علایق دانش اموزان در مشارکت دادن آن ها در مباحث و مطالب کلاسی، توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان در ارزیابی از تکالیف، تلاش برای شناخت شخصیت و ویژگی های فردی دانش آموزان در تعیین تکالیف درسی، همکاری بیشتر با والدین در شناخت بهتر دانش اموزان
۲۱	آموزش و ارتقای مهارت های حرفه ای و علمی معلمان	آموزش های ضمن خدمت مناسب برای معلمان، آشنا کردن معلمان با روش های یادگیری مشارکتی و فعال، ترغیب معلمان به آشنایی بیشتر با روش های نوین تدریس، آموزش معلمان در بکارگیری روش های تدریس دانش آموز محور و دانش آموز-معلمی، برگزاری دوره های ضمن خدمت همراستا با نیازهای معلمان، برگزاری دوره های آموزشی متناسب با اهداف و سالت های تربیت شهروندانی با جنبه ایرانی-اسلامی
۲۲	معنابخشی به آموخته های دانش آموزان	آموزش مبتنی بر تفکر خلاق، توجه به تجارب دانش آموزان در نتیجه گیری از مباحث آموزشی، بهره گیری از محیط و جامعه بیرون مدرسه جهت خلق معانی تازه و جدید، توجه بیشتر به آموزش های مبتنی بر مشاهده، مشارکت دادن دانش آموزان در سامان دهی به معانی پراکنده به دست آمده از مطالب درسی، تلاش برای خلق معانی جدید توسط خود دانش آموزان

۲۳	پیشرفت و بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان	افزایش سطح یادگیری دانش آموزان، یادگیری در سطوح بالای شناختی، کاربردی تر شدن دانش در زندگی عملی دانش آموزان، آموزش مبادله دانش میان دانش آموزان، فراگیری همفکری و تبادل نظر با دوستان و افراد هم گروهی، بهبود وضعیت نمرات درسی دانش آموزان، آموزش یادگیری جمعی و گروهی، بهبود مستمر عملکرد تحصیلی
۲۴	توسعه خلاقیت و مهارت تفکر انتقادی در میان دانش آموزان	بهبود تفکر انتقادی در میان دانش آموزان، افزایش قدرت تجزیه و تحلیل مسایل توسط خود دانش آموزان، داشتن نگاهی متفاوت و مبتنی بر وقایع اجتماعی جامعه، بروز ایده های جدید در نحوه انجام تکالیف، داشتن ابتکار در هدایت بحث های گروهی در میان دانش آموزان، یادگیری و درس گرفتن از اشتباهات، کسب مهارت های حل مساله
۲۵	فراگیری و پذیرش دموکراسی در مدرسه و زندگی اجتماعی	عدالت محوری و تلاش برای برقراری عدالت در فعالیت های گروهی، مشارکت بالا در تکالیف درسی، آموزش مشارکت در فعالیت های جامعه، احترام گذاشتن به دیدگاه های دیگران، گوش دادن به دیدگاه های مخالف و متفاوت دیگران، افزایش سطح آگاهی از وضعیت جامعه
۲۶	مسئولیت پذیری	سخت کوشی و تلاش، قبول مسولیت فعالیت های گروه های درسی، پذیرش مسولیت در قبال طرح دیدگاه ها و نظرات شخصی، افزایش تعهد نسبت به گروه هایی که در آن عضویت دارد، تعهد بالا نسبت به انجام دادن تکالیف و وظایف بر عهده گرفته شده
۲۷	رسیدن به خودباوری	افزایش اعتماد به نفس در شرایط مختلف درسی و زندگی، همکاری داوطلبانه در فعالیت ها و تکالیف مختلف، شناخت بهتر استعدادها و توانایی های شخصی، تلاش برای تبدیل نقاط ضعف به نقاط قوت، استفاده از فرصت های خلق شده برای بروز توانایی ها و استعدادها
۲۸	جامعه پذیری	سازگاری و تعامل سازنده و مناسب با هم کلاسیان و دیگران، تسهیل ورود دانش آموزان به جامعه و دنیای واقعی، تسهیل در شناخت هویت و هویت بخشی به دانش آموزان، توجه و احترام به قوانین و مقررات در جامعه، احترام گذاشتن به هنجارها و ارزش های مدرسه و جامعه، انجام بیشتر فعالیت های فرهنگی در قالب شوراهای دانش آموزی، همنوایی و تلاش برای دخالت در بهبود ساختار مدرسه
۲۹	انطباق و سازگاری با تغییرات	شکل دهی مناسب به رفتارهای دانش آموزان، کسب آموزش های مناسب برای تطبیق با تغییرات مختلف کلاسی و درسی، ایجاد الگوهای رفتاری با ثبات در میان دانش آموزان، استقبال دانش آموزان از تغییرات آموزشی مثبت و متناسب، همکاری و مشارکت دانش آموزان در تحقق تغییرات آموزشی، علاقمندی و عدم مقاومت در برابر استفاده از آموزش های نوین و امکانات جدید

محوری، تفسیر و تحلیل مقوله های احصاء شده به شیوه هایی صورت می گیرد که مرحله ی ابتدایی کدگذاری محوری را هم پوشش بدهد. به عبارت دیگر، سعی شد همزمان با تحلیل مقوله های احصاء شده و مفاهیم مرتبط با آن ها، صورت بندی نظری مرتبط با مدل پارادایمی و ارتباط سازه ای مقوله ها شکل ابتدایی خود را پیدا کند. بر این اساس سعی شد که مقوله های مرتبط با همدیگر به صورت مفصل بندی شده مورد بحث قرار بگیرند.

کدگذاری محوری

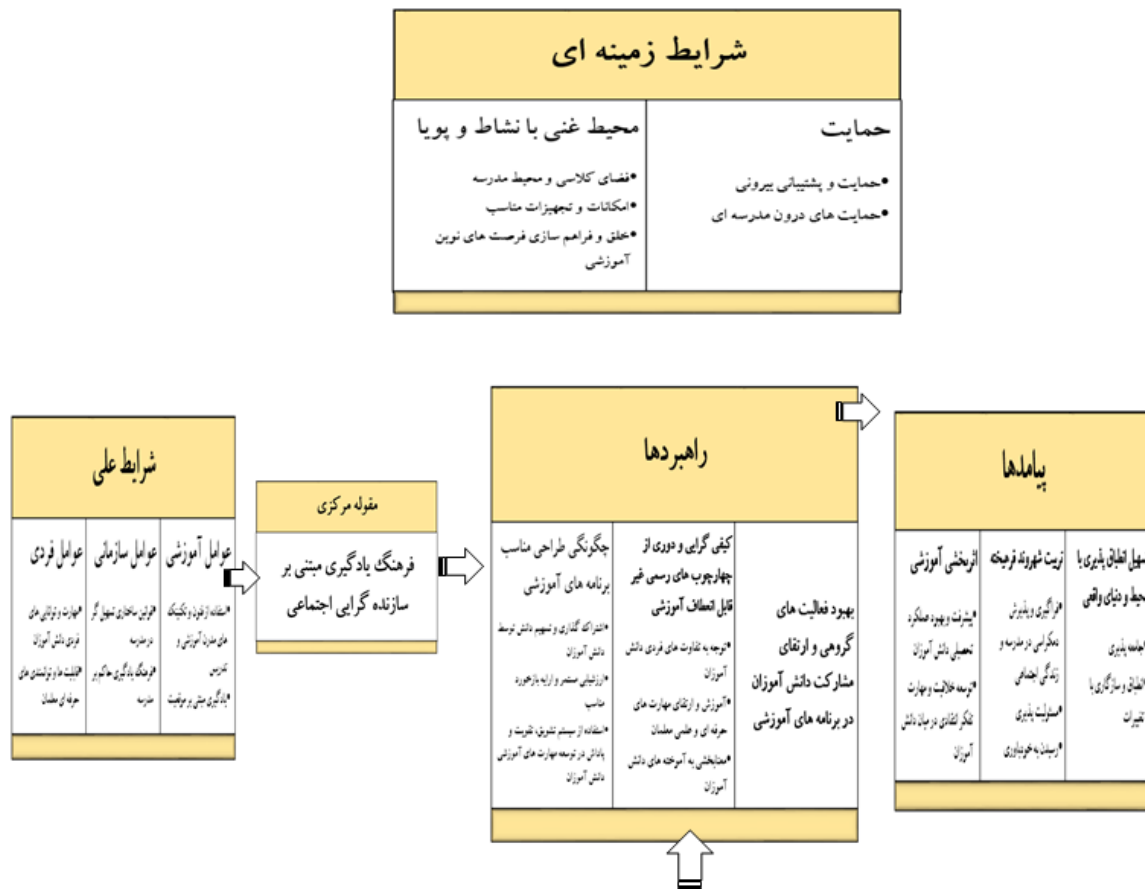
کدگذاری محوری مرحله ی دوم تجزیه و تحلیل در نظریه پردازی داده بنیاد است. هدف این مرحله برقراری رابطه بین مقوله های تولید شده در مرحله ی کدگذاری باز است. این کدگذاری، به این دلیل محوری نامیده شده

همان طور که در جدول ۱ مشخص است، ۲۹ مقوله بنیادی برای تبیین و طراحی الگوی فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر احصاء شده است. این مقوله ها به تنهایی نمی توانند حامل معنایی خاص برای مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس باشند. به عنوان مثال، امکانات و تجهیزات که یک مقوله ی سطح خرد محسوب می شود، تنها هنگامی می تواند در پرورش یک نظریه ی مرتبط با فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی نقش داشته باشد که آن را باید در ارتباط با مقوله های دیگر قرار داد. این امر در بخش بعدی، یعنی در کدگذاری انتخابی به طور کامل انجام می شود؛ اما در این بخش، به عنوان یک مقدمه برای کدگذاری

مقوله‌ی مرکزی در نظر گرفته شده و در مرکز مدل قرار گرفته است. دلیل انتخاب این مقوله به منزله مقوله مرکزی این است که در اغلب داده‌ها رد پای آن را می‌توان به‌وضوح مشاهده کرد. به عبارت دیگر اغلب پاسخ‌دهندگان اشاره داشته‌اند که فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی نیازمند ساز و کارهایی خاص و متفاوت است و با روش‌ها و رویه‌های فعلی نمی‌توان به‌طور موفق فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی را به اجرا درآورد. بنابراین می‌توان این مقوله را در مرکز قرار داد و دیگر مقوله‌ها را به آن مرتبط کرد. برچسب انتخاب شده برای مقوله‌ی مرکزی نیز انتزاعی و در عین حال از جامعیت برخوردار است. با توجه به این توضیحات مدل کدگذاری محوری به‌صورت زیر است. هر کدام از این موارد به‌تفصیل مورد بحث قرار می‌گیرد.

که کدگذاری حول محور یک مقوله تحقق می‌یابد. کدگذاری محوری بر تمرکز و تعیین یک مقوله به‌عنوان مقوله‌ی هسته‌ای یا مرکزی قرار داشته و سپس سایر مقولات به‌عنوان مقولات فرعی به آن ارتباط داده می‌شوند. پس از تعریف مقوله محوری، با کدگذاری مجدد داده‌ها انواع شرایط تأثیرگذار بر مقوله‌ی محوری شامل شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و بستر، شرایط مداخله‌گر، کنش‌ها و واکنش‌هایی که برای اداره، کنترل یا پاسخ به مقوله محوری به وجود می‌آیند (راهبردها) و پیامدهای ناشی از آن‌ها نیز تعریف می‌شوند. طی کدگذاری محوری، مقوله‌های مستخرج از کدگذاری باز تحت ۶ دسته شامل مقوله‌ی مرکزی، شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای (بستر)، راهبردها و پیامدها قرار گرفته‌اند. از بین مقوله‌های استخراج‌شده، مقوله «فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی» به منزله

شکل ۱. مدل کدگذاری محوری: مدل فرهنگ یادگیری

مقدم بر پدیده مورد نظرند، شرایط علی را بیابد. در پژوهش حاضر، مقوله‌های «عوامل فردی»، «عوامل سازمانی» و «عوامل آموزشی» به‌عنوان شرایط علی استقرار مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس احصاء شده‌اند. لازم به ذکر است که هر کدام از این مقوله‌ها دارای چند بعد (مقوله فرعی) هستند. مقوله‌ی عوامل فردی در دو بعد ویژگی‌های دانش‌آموزان و ویژگی‌های معلمان بررسی شده است و مقوله‌ی عوامل سازمانی در دو بعد ساختار مدرسه و فرهنگ حاکم بر مدرسه؛ همچنین مقوله‌ی عوامل آموزشی در دو بعد روش تدریس و برنامه آموزشی و یادگیری مبتنی بر موقعیت به مثابه‌ی شرایط علی تحقق فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی احصاء شده‌اند. جدول شماره ۲ جزئیات این فرآیند را نشان می‌دهد.

مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی

عوامل علی مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر کدام‌اند؟

شرایط علی مجموعه‌ای از وقایع و شرایط است که بر مقوله محوری اثر می‌گذارند. شرایط علی حوادث، وقایع و اتفاقاتی هستند که به وقوع یا گسترش پدیده مورد نظر می‌انجامد. شرایط علی می‌تواند هر واقعه (مانند رفتاری خاص، چیزی که گفته شده یا چیزی که کسی انجام داده است) و همچنین رویداد احتمالی باشد. شرایط علی در داده‌ها اغلب با واژگانی نظیر وقتی، در حالی که، از آنجا که، چون، به سبب و به علت بیان می‌شوند. حتی زمانی که چنین نشانه‌هایی وجود ندارد محقق می‌تواند با توجه به خود پدیده و با نگاه منظم به داده‌ها و بازبینی رویدادها و وقایعی که از نظر زمانی

جدول ۲. عوامل علی مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی

مفاهیم	بعد	مقوله	نوع مقوله			
تجارب شخصی دانش‌آموزان	مهارت‌ها و توانایی‌های فردی دانش‌آموزان	عوامل فردی	شرایط علی			
روحیه جستجوگری و پرسشگری در میان دانش‌آموزان						
انگیزه دانش‌آموزان برای یادگیری						
درک و قدرت تجزیه و تحلیل دانش‌آموزان						
مهارت‌های ارتباطی و کلامی						
داشتن تجربیات قبلی غنی						
سبک یادگیری مناسب در دانش‌آموزان						
داشتن سن مناسب برای بحث و گفت‌وگو						
آگاهی مناسب و کافی معلمان از روش‌های نوین یادگیری				قابلیت‌ها و توانمندی‌های حرفه‌ای معلمان	عوامل سازمانی	عوامل سازمانی
مهارت‌های معلمان در کنترل و مدیریت کلاس درس						
بینش و آینده‌نگری معلمان						
نقش هدایتگری فعال و تسهیل‌کننده معلمان						
تجارب حرفه‌ای معلمان						
آگاهی معلمان از علوم و دانش روز رشته تخصصی مورد تدریس						
فرایند محوری						
هماهنگی اهداف سازمانی و اهداف فردی معلمان در آموزش	قوانین ساختاری تسهیل‌گر در مدرسه	عوامل سازمانی	عوامل سازمانی			
روابط مستحکم میان مدیران و معلمان						
تفکر سیستمی حاکم بر فضای مدرسه						
تعامل مناسب متقابل در تمامی سطوح مدرسه						
فضایی غیر رسمی و به دور از مقررات دست و پاگیر						

فرهنگ یادگیری مستمر در مدرسه	فرهنگ یادگیری حاکم بر مدرسه
عملکرد مدرسه به عنوان سازمانی یادگیرنده	
ترویج فرهنگ یادگیری در مدرسه	
روابط صمیمی و دوستانه میان معلمان و دانش آموزان	
رابطه توأم با احترام میان دانش آموز نسبت به همدیگر	
ارتباط خوب و فعال والدین با مدرسه	
استفاده از روش های نوین تدریس	عوامل آموزشی استفاده از فنون و تکنیک های مدرن آموزشی و تدریس
به کارگیری الگوهای تدریس فعال	
استفاده از روش های تدریس دو طرفه و متقابل	
دانش آموز محوری	
طراحی مناسب مراحل تدریس	
استفاده از روش های تدریس غیر مستقیم و معکوس توسط دانش آموزان	
هماهنگی و انطباق میان موضوعات درسی و روشهای تدریس	
آشنایی معلمان با روش ها و فنون مختلف تدریس	
استفاده از نشانه های موجود در محیط برای یادگیری	یادگیری مبتنی بر موقعیت
کسب تجربه جدید از طریق یادگیری موقعیتی	
تمرین در موقعیت های مختلف	
درک معانی از فعالیت های روزمره	
ایجاد موقعیت هایی برای دانش آموزان برای یادگیری مطالب جدید	
کسب آموزش های کاربردی از موقعیت های ایجاد شده توسط مدرسه	
ایجاد تناسب میان موقعیت آموزشی و مطالب آموزشی	

هر کدام از این مقوله ها دارای چند بعد (مقوله فرعی) هستند. مقوله ی حمایت در دو بعد حمایت بیرونی و حمایت درون مدرسه ای بررسی شده است و مقوله ی محیط غنی و پویا در سه بعد فضای کلاس درس و مدرسه، امکانات و تجهیزات و فراهم سازی فرصت ها به مثابه ی شرایط بستر تحقق فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی احصاء شده اند. در جدول ۳ جزئیات این فرآیند آمده است.

عوامل زمینه ای (بستر) مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر کدام اند؟

شرایط بستر مجموعه شرایطی است که زمینه ی پدیدهای مورد نظر را فراهم می سازد و بر رفتارها و کنش ها تأثیر می گذارد. شرایط بستر، مقوله محوری و نتایج منتج از آن را تحت تأثیر قرار می دهد. در این پژوهش مقوله های «حمایت» و «محیط غنی و پویا» به منزله شرایط بستر در نظر گرفته شده است.

جدول ۳. عوامل زمینه ای مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی			
نوع مقوله	مقوله	بعد	مفاهیم
شرایط	محیط غنی با	فضای کلاسی و محیط	فراهم سازی محیطی با فضای کافی در کلاس درس
زمینه ای (بستر)	نشاط و پویا	مدرسه	ساخت و طراحی مناسب دیوارها و راهروهای مدرسه رنگ بندی و طراحی مناسب فضای حیاط مدرسه
			موقعیت مناسب کتابخانه و کلاس ها در ساختار کلی مدرسه
			فضای کافی کلاسی برای پیاده سازی روش های تدریس نمایشی و مباحثه

ایجاد محیطی شاد و بانشاط برای دانش آموزان		
ایجاد فضایی سرسبز و به دور از کسالت و بی روحی		
پویایی و فعالیت های توأم با هیجان در مدرسه		
وجود وسایل و مواد کمک آموزشی مناسب برای دانش آموزان	امکانات و تجهیزات مناسب	
وجود فناوری و تکنولوژی کافی در مدرسه و کلاس درس		
دسترسی آسان به کتابخانه مدرسه		
وجود منابع اطلاعاتی غنی مانند کتاب های روز و نوین رشته های آموزشی		
استفاده مناسب و کافی معلمان از وسایل کمک آموزشی		
بهره گیری مدارس از کلاس های هوشمند		
فراهم کردن فرصت هایی برای دانش آموزان جهت مذاکره و مباحثه	خلق و فراهم سازی فرصت های نوین آموزشی	
فراهم کردن فرصت هایی جهت انجام مجدد فعالیت ها توسط دانش آموزان		
دسترسی آسان دانش آموزان به امکانات آزمایشگاهی و مواد کمک آموزشی		
دادن فرصت استفاده از وسایل کمک آموزشی برای دانش آموزان		
دادن فرصت مجدد به دانش آموزان در صورت انجام اشتباه فعالیت ها		
فراهم کردن زمان و مکان مناسب برای بروز قدرت مکاشفه دانش آموزان		
همکاری و حمایت والدین از فعالیت ها و آموزش های مبتنی بر خلق دانش توسط دانش آموزان	حمایت و پشتیبانی بیرونی	حمایت
در نظر گرفتن بودجه کافی توسط دولت برای انجام و پیاده سازی فرهنگ یادگیری مبتنی بر دانش آموز محوری		
حمایت وزارت آموزش و پرورش از طریق تصویب قوانین، بخشنامه ها و دستورالعمل هایی برای تسهیل فعالیت های سازنده توسط خود دانش آموزان		
همکاری و دادن اختیارات کافی توسط اداره و سازمان آموزش و پرورش به مدارس و معلمان در استقلال آموزشی معلمان و استفاده از روش های خلاق یادگیری		
همکاری و ارتباط مناسب مدیران با معلمان در تهیه امکانات و تجهیزات	حمایت های درون مدرسه ای	
حمایت معلمان از فعالیت های خلاق دانش آموزان		
ایجاد فضایی حمایتی برای کسب تجارب جدید توسط دانش آموزان		
همکاری مدیران و معاونین در توجه به علایق و نیازهای دانش آموزان		
خلق شرایط انعطاف پذیر در کلاس جهت طرح مسایل و مطالب مختلف		

عوامل مداخله گر مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر کدامند؟

شرایط مداخله گر مجموعه ای از وقایع، رخدادها و شرایط هستند که در فرآیند استقرار فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی رخ می دهند. در واقع، شرایط مداخله گر شرایطی هستند که به پدیده مورد نظر تعلق دارند و بر راهبردهای کنش و واکنش اثر می گذارند. آن ها راهبردها را درون بستر خاصی محدود یا تسهیل می کنند.

در پژوهش حاضر شرایط مداخله گر عواملی هستند که در فرایند طراحی و پیاده سازی فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی رخ می دهند. مقوله های «استقلال» و «هماهنگی» به منزله شرایط مداخله گر در طراحی و پیاده سازی فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی در نظر گرفته شده است. همچنین هر کدام از این مقوله ها دارای چند بعد (مقوله فرعی) هستند. مقوله ی استقلال در دو بعد میزان استقلال دانش آموزان و میزان استقلال معلمان بررسی شده است و مقوله ی هماهنگی در دو بعد

انسجام واحدهای سازمانی و استقبال و عدم مقاومت
معلمان به مثابه ی شرایط مداخله گر تحقق فرهنگ
یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی احصاء شده اند.
جدول ۴ جزئیات شرایط مداخله گر در استقرار و پیاده‌سازی
مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی را
نشان می‌دهد.

جدول ۴. عوامل مداخله گر مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی			
نوع مقوله	مقوله	بعد	مفاهیم
شرایط	هماهنگی و	میزان انسجام و	هماهنگی میان بخش های آموزشی و فرهنگی در مدارس
مداخله گر	انسجام در	هماهنگی در میان	هماهنگی میان معلمان، مدیران و معاونین در ارایه مطالب به دانش آموزان
	فرایند	واحدهای مختلف	هماهنگی و دخیل کردن والدین و اعمال نظرات آنان در برنامه های آموزشی و درسی
	آموزشی	دخیل در آموزش	هم راستا بودن و هماهنگی اهداف تعیین شده در بخش های مختلف وزارتی و سازمانی
			انطباق اهداف تعیین شده با نیازهای دانش آموزان بر اساس سنین مختلف
		همنوایی و عدم	استقبال معلمان از روش های نوین آموزشی دانش آموز محور
		مقاومت معلمان در	آموزش معلمان جهت کاستن از مقاومت معلمان در برابر روش های نوین آموزش
		مقابل تغییرات و	کمک به معلمان برای همسو شدن در استفاده از رویکردهای نوین آموزشی
		فنون نوین آموزشی	آموزش معلمان جهت کاستن از مقاومت آنان در برابر تغییرات آموزشی
			آشنایی معلمان با طراحی مجدد برنامه های آموزشی مدرسه ای
			ارتقای آگاهی معلمان در طراحی مناسب دوره های آموزشی برای دانش آموزان
	عاملیت و	میزان استقلال و	دادن اطمینان خاطر به دانش آموزان در طرح مسایل مختلف
	استقلال	آزادی فکری دانش	ارتقای اعتماد به نفس در دانش آموزان برای طرح مطالب مختلف به دور از ترس و اضطراب
	افراد	آموزان در ابراز عقاید	
		و برداشت های	خلق شریطی که دانش آموزان بارش فکری را در آموزش ها به کار ببرند
		آموزشی	احترام به نظرات دانش آموزان جهت تداوم مشارکت در بحث ها
			دادن اختیار کافی به دانش آموزان برای جهت دهی به مطالب و آموزش های کلاسی
			دادن آزادی عمل کافی در انجام تکالیف و کارهای آزمایشگاهی
		میزان استقلال و	داشتن استقلال معلمان در به کارگیری امکانات مختلف در مدرسه
		آزادی معلمان در	داشتن استقلال کافی معلمان در استفاده از تکنیک های مختلف آموزشی
		هدایت کلاس درس	داشتن استقلال مناسب فکری معلمان در هدایت دانش آموزان به سمت مباحث چالشی
		و مطالب آموزشی	دادن اختیارات کافی به معلمان برای طرح مباحث مختلف با دانش آموزان
			آزادی عمل معلمان در تحقق اهداف آموزشی

پدیده نیست اما به هر حال پیامدهایی را برای پدیده در بر خواهد داشت. همواره شرایط مداخله‌گری نیز حضور دارند که راهبردها را سهولت می‌بخشند یا آن را محدود می‌سازند. راهبردهای «طراحی برنامه‌های آموزشی»، «کیفی گرایی» و «تقویت فعالیت های گروهی و مشارکتی» راه‌حل‌هایی جهت استقرار مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس هستند.

هر کدام از این مقوله‌ها دارای ابعادی (مقوله‌های فرعی) هستند. مقوله‌ی طراحی برنامه‌های آموزشی

راهبردهای مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر کدام‌اند؟

راهبردها کنش‌های هدفمندی هستند که راه‌حل‌هایی برای پدیده مورد نظر فراهم می‌سازند و منجر به ایجاد پیامدها و نتایج می‌شوند. راهبردها مبتنی بر کنش‌ها و واکنش‌هایی برای کنترل، اداره و برخورد با پدیده مورد نظر هستند. راهبردها، هدفمند است و به دلیلی صورت می‌گیرد. در عین حال ممکن است برای اهدافی صورت پذیرد که مربوط به

در سه بعد اشتراک گذاری دانش، ارزشیابی مستمر و بازخورد و تشویق و پاداش بررسی شده است و مقوله ی کیفی گرایي در سه بعد توجه به تفاوت های فردی، آموزش معلمان، معنابخشی به آموخته های دانش آموزان به مثابه ی راهبردهای تحقق فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس احصاء شده اند. مشروح مفاهیم مقوله‌های راهبردی در جدول ۵ به‌طور مفصل آمده است.

جدول ۵. راهبردهای مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی			
نوع مقوله	مقوله	بعد	مفاهیم
راهبردها	چگونگی	اشتراک گذاری و	تشویق به اشتراک گذاری دانش در میان دانش آموزان
	طراحی	تسهیم دانش	فراهم کردن زمان کافی برای مشارکت دانش آموزان در فعالیت های گروهی
	مناسب	توسط دانش	تشکیل گروه های درسی و گروه های آزمایشگاهی متناسب با ویژگی های دانش آموزان
	برنامه های	آموزان	
	آموزشی		استفاده از روش های آموزشی مباحثه و پرسش و پاسخ برای تبادل اطلاعات میان دانش آموزان
			تبادل اطلاعات بین گروهی در میان دانش آموزان
		ارزشیابی مستمر	تناسب میان ارزشیابی و فعالیت های آموزشی
		و ارایه بازخورد	ارزشیابی مستمر و تکوینی در کلاس درس
		مناسب	ارزیابی گروهی فعالیت های دانش آموزان
			دادن بازخورد مشخص به فعالیت های دانش آموزان
			هدایت و راهنمایی مناسب دانش آموزان به سمت شیوه های صحیح انجام فعالیت ها
			تقویت خود ارزیابی در میان دانش آموزان
			ارتقای مهارت های ارزیابی دانش آموزان از فعالیت های تیمی
			تصحیح اشتباهات توسط خود گروه های دانش آموزی
		استفاده از	تشویق دانش آموزان به بحث و مکاشفه
		سیستم تشویق،	دادن پاداش های مناسب به گروه های دانش آموزی
		تقویت و پاداش	ترغیب دانش آموزان به جستجوگری و پرسشگری
		در توسعه مهارت	تشویق جمعی گروه های دانش آموزی
		های آموزشی	تهیه جوایزی برای دانش آموزان فعال
		دانش آموزان	تشویق های کلامی دانش آموزان
			ارایه جوایزی برای دانش آموزان یاری رسان به هم گروهی ها
			تشویق و تحسین دانش آموزانی که پیشرفت مناسبی داشته اند
کیفی گرایي	توجه به تفاوت	توجه به ویژگی های فردی دانش آموزان در دادن تکالیف	
و دوری از	های فردی دانش	نیازسنجی مناسب از دانش آموزان در طراحی مطالب آموزشی	
چهارچوب	آموزان	توجه به علایق دانش آموزان در مشارکت دادن آن ها در مباحث و مطالب کلاسی	
های رسمی		توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان در ارزیابی از تکالیف	
غیر قابل		تلاش برای شناخت شخصیت و ویژگی های فردی دانش آموزان در تعیین تکالیف	
انعطاف		درسی	
آموزشی		همکاری بیشتر با والدین در شناخت بهتر دانش آموزان	
	آموزش و ارتقای	آموزش های ضمن خدمت مناسب برای معلمان	
	مهارت های حرفه	آشنا کردن معلمان با روش های یادگیری مشارکتی و فعال	
		ترغیب معلمان به آشنایی بیشتر با روش های نوین تدریس	

ای و علمی معلمان	آموزش معلمان در بکارگیری روش های تدریس دانش آموز محور و دانش آموز- معلمی
	برگزاری دوره های ضمن خدمت همراستا با نیازهای معلمان
	برگزاری دوره های آموزشی متناسب با اهداف و سالت های تربیت شهروندانی با جنبه ایرانی-اسلامی
معنابخشی به آموخته های دانش آموزان	آموزش مبتنی بر تفکر خلاق توجه به تجارب دانش آموزان در نتیجه گیری از مباحث آموزشی بهره گیری از محیط و جامعه بیرون مدرسه جهت خلق معانی تازه و جدید توجه بیشتر به آموزش های مبتنی بر مشاهده مشارکت دادن دانش آموزان در سامان دهی به معانی پراکنده به دست آمده از مطالب درسی
	تلاش برای خلق معانی جدید توسط خود دانش آموزان
بهبود فعالیت های گروهی و ارتقای مشارکت دانش آموزان در برنامه های آموزشی	تشکیل گروه ها و تیم های متفاوت در کلاس های درس مختلف استفاده از روش های یادگیری تلفیقی در میان دانش آموزان تشکیل گروه هایی از دانش آموزان برای انجام پروژه هایی به صورت مشارکتی ارایه تحقیقات و تکالیف در خانه به صورت گروهی در میان دانش آموزان مشارکت دادن دانش آموزان در پروژه های خارج از مدرسه با نظارت معلمان تقویت فعالیت های گروهی دانش آموزان در دنیای واقعی و محیطی بیرون از مدرسه

پیامدهای فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شهر بوشهر کداماند؟

پیامدها نتایجی هستند که از راهبردها و کنش‌های مربوط به پدیده مورد نظر حاصل می‌شوند. پیامدها را همواره نمی‌توان پیش‌بینی کرد و الزاماً همان‌هایی نیستند که افراد قصد آن را داشته‌اند. پیامدها ممکن است حوادث و اتفاقات باشند، شکل منفی به خود بگیرند، واقعی یا ضمنی باشند و در حال یا آینده به وقوع بپیوندند. همچنین این امکان وجود دارد که آنچه در برهه‌ای از زمان پیامد به شمار می‌رود در زمانی دیگر به بخشی از شرایط و عوامل تبدیل شود. پس از استقرار الگوی فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی، باید این مسئله را بررسی نمود که استقرار فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس چه پیامدهایی می‌تواند داشته باشد. در واقع، این امر پس از تحقق فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی اتفاق می‌افتد و می‌توان با بررسی آن، نقاط ضعف و قوت استقرار الگوی فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس را با مطالعه‌ی پیامدهای آن شناسایی نموده و تداوم

فرهنگ یادگیری را با استحکام بیشتری پیش گرفت. در مطالعه‌ی حاضر، بحث بر سر این نیست که در عرصه‌ی عینی پس از رخ داد و استقرار مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس چه پیامدهایی اتفاق افتاده است، بلکه بحث بر سر این است که استقرار فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس، چه پیامدهایی ممکن است داشته باشد؛ بنابراین در وهله‌ی اول بحث بر سر امکان و احتمال یا پیامدهای احتمالی است. اهمیت این مسئله در این است که با شناسایی پیامدهای احتمالی مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی، می‌توان الگوی فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی را به صورت عمیق‌تر و کامل‌تری پی گرفت. در واقع، بررسی پیامدهای احتمالی استقرار مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس، آخرین پازل الگوی فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس است. در این راستا، ۳ مقوله‌ی پیامدی استقرار فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس احصاء شده‌اند که در جدول ۵ جزئیات آن آمده است. لازم به ذکر است که هر کدام از این مقوله‌ها

همچنین مقوله‌ی انطباق‌پذیری با محیط در دو بعد جامعه‌پذیری و سازگاری با تغییرات به مثابه‌ی پیامدهای تحقق فرهنگ‌یادگیری مبتنی بر سازنده‌گرایی اجتماعی احصاء شده‌اند. جدول ۶ جزئیات این فرآیند را نشان می‌دهد.

دارای چند بعد (مقوله فرعی) هستند. مقوله‌ی اثربخشی آموزشی در دو بعد پیشرفت تحصیلی و خلاقیت بررسی شده است و مقوله‌ی شهروند فرهیخته در سه بعد پذیرش دموکراسی، مسولیت‌پذیری و خودباوری؛

جدول ۶. راهبردهای مؤثر بر فرهنگ‌یادگیری مبتنی بر سازنده‌گرایی اجتماعی

نوع مقوله	مقوله	بعد	مفاهیم
پیامدها	اثربخشی آموزشی	پیشرفت و بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان	افزایش سطح یادگیری دانش‌آموزان
			یادگیری در سطوح بالای شناختی
			کاربردی تر شدن دانش در زندگی عملی دانش‌آموزان
			آموزش مبادله دانش میان دانش‌آموزان
			فراگیری همفکری و تبادل نظر با دوستان و افراد هم‌گروهی
			بهبود وضعیت نمرات درسی دانش‌آموزان
			آموزش یادگیری جمعی و گروهی
			بهبود مستمر عملکرد تحصیلی
			بهبود تفکر انتقادی در میان دانش‌آموزان
			افزایش قدرت تجزیه و تحلیل مسایل توسط خود دانش‌آموزان
توسعه خلاقیت و مهارت تفکر انتقادی در میان دانش‌آموزان			داشتن نگاهی متفاوت و مبتنی بر وقایع اجتماعی جامعه
			بروز ایده‌های جدید در نحوه انجام تکالیف
			داشتن ابتکار در هدایت بحث‌های گروهی در میان دانش‌آموزان
			یادگیری و درس گرفتن از اشتباهات
			کسب مهارت‌های حل مساله
			عدالت محوری و تلاش برای برقراری عدالت در فعالیت‌های گروهی
			مشارکت بالا در تکالیف درسی
			آموزش مشارکت در فعالیت‌های جامعه
			احترام گذاشتن به دیدگاه‌های دیگران
			گوش دادن به دیدگاه‌های مخالف و متفاوت دیگران
تربیت شهروند فرهیخته	فراگیری و پذیرش دموکراسی در مدرسه و زندگی اجتماعی		افزایش سطح آگاهی از وضعیت جامعه
			سخت‌کوشی و تلاش
			قبول مسولیت فعالیت‌های گروه‌های درسی
			پذیرش مسولیت در قبال طرح دیدگاه‌ها و نظرات شخصی
			افزایش تعهد نسبت به گروه‌هایی که در آن عضویت دارد
			تعهد بالا نسبت به انجام دادن تکالیف و وظایف بر عهده گرفته شده
			افزایش اعتماد به نفس در شرایط مختلف درسی و زندگی
			همکاری داوطلبانه در فعالیت‌ها و تکالیف مختلف
			شناخت بهتر استعدادها و توانایی‌های شخصی
			تلاش برای تبدیل نقاط ضعف به نقاط قوت
رسیدن به خودباوری			استفاده از فرصت‌های خلق شده برای بروز توانایی‌ها و استعدادها
			سازگاری و تعامل سازنده و مناسب با هم‌کلاسیان و دیگران
			تسهیل ورود دانش‌آموزان به جامعه و دنیای واقعی

تسهیل در شناخت هویت و هویت بخشی به دانش آموزان	تسهیل انطباق پذیری
توجه و احترام به قوانین و مقررات در جامعه	با محیط و دنیای
احترام گذاشتن به هنجارها و ارزش های مدرسه و جامعه	واقعی
افزایش تمایل به فعالیت های فرهنگی در قالب شوراهای دانش آموزی	
همنوایی و تلاش برای دخالت در بهبود ساختار مدرسه	
شکل دهی مناسب به رفتارهای دانش آموزان	انطباق و سازگاری با
کسب آموزش های مناسب برای تطبیق با تغییرات مختلف کلاسی و درسی	تغییرات
ایجاد الگوهای رفتاری با ثبات در میان دانش آموزان	
استقبال دانش آموزان از تغییرات آموزشی مثبت و متناسب	
همکاری و مشارکت دانش آموزان در تحقق تغییرات آموزشی	
علاقمندی و عدم مقاومت در برابر استفاده از آموزش های نوین و امکانات جدید	

عوامل و مهارت های فردی به عنوان یکی از عوامل اصلی و علی مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی مورد توجه و تایید است. در تبیین نقش مهارت ها و توانایی های فردی دانش آموزان در فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی می توان با استناد به نظر سازنده گرایان که یادگیری مشارکتی را به عنوان یک راه حل برای ایجاد تعامل اجتماعی و دوستی بین دانش آموزان می دانند، چنین استدلال کرد که دانش شخصی تابع تجربیات پیشین، ساختارهای وقایع مورد اعتقادات شخصی است که برای تفسیراشیاء مورد استفاده ذهن قرار می گیرد. آنچه یک شخص میداند در ادراک از اجتماعی که به وسیله ذهن فهمیده میشود و تجربیات فیزیکی او ریشه دارد (جانسون، ۱۹۹۱).

از طرف دیگر، الگوهای فعال تدریس از جمله روش های مبتنی بر مشارکتی موجب، تقویت توانایی ذهنی شاگردان، افزایش انگیزه درونی فراگیران، ارتقاء خلاقیت آنان و افزایش توانایی حل مساله و یادگیری بهتر می گردد. در تبیین دیگر برای این یافته می توان گفت که رویکرد مشارکتی مبتنی بر این فرض است که یادگیری حاصل ساختن ذهن است و دانش آموزان با ترکیب و تطبیق اطلاعات جدید با یکدیگر و با آنچه قبلاً میدانسته اند، یاد میگیرند. این نظریه، بر ساخت دانش توسط دانش آموزان به صورت انفرادی یا اجتماعی تاکید دارد، بنابراین تدریس در این رویکرد میبایست مشارکتی بوده و از تلقی آنها به

بحث و نتیجه گیری

از آنجا که در این پژوهش، فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس مورد مطالعه قرار گرفته است، پس از جمع آوری داده ها و تجزیه و تحلیل آن ها در مرحله کد گذاری باز، «فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس» به عنوان پدیده محوری انتخاب شد و مبنای کدگذاری قرار گرفت. در این بخش با توجه به نتایج تحقیق در مدل پارادایمی، پدیده اصلی و پدیده های مکمل به صورت مجزا مرور می شوند. بر اساس مدل پارادایمی مشخص شد که مسئله فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس با پنج دسته عوامل در ارتباط است که در ادامه تشریح می شوند

شرایط علی مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس کدامند؟

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که مقوله های عوامل فردی (مهارت ها و توانایی های فردی دانش آموزان؛ قابلیت ها و توانمندی های حرفه ای معلمان)، عوامل سازمانی (قوانین ساختاری تسهیل گر در مدرسه؛ فرهنگ یادگیری حاکم بر مدرسه) و عوامل آموزشی (استفاده از فنون و تکنیک های مدرن آموزشی و تدریس؛ یادگیری مبتنی بر موقعیت) به عنوان شرایط علی استقرار مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس به دست آمده اند.

دارد و نتایج نشان داده است که روش های مناسب تدریس بر سازنده گرایی در کلاس درس موثر است. همچنین نتایج پژوهش حاضر با پژوهش هئو و همکاران (۲۰۱۸) که بر اساس آن نشان دادند که تجربیلت قبلی دانش آموزان بر فرهنگ یادگیری در کلاس درس موثر است همخوانی دارد.

شرایط زمینه ای موثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر

سازنده گرایی اجتماعی در مدارس کدامند؟

در نتیجه تحلیل نتایج پژوهش، مقوله های عوامل محیط غنی با نشاط و پویا (فضای کلاسی و محیط مدرسه؛ امکانات و تجهیزات مناسب؛ خلق و فراهم سازی فرصت های نوین آموزشی) و حمایت (حمایت و پشتیبانی بیرونی؛ حمایت های درون مدرسه ای) در مورد شرایط زمینه ای مدل فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شناسایی شد.

فضای مدرسه سازنده گرا، محیطی دموکراتیک می آفریند. این فضا از اصولی همچون تکرار، چندگانگی و ناهمگنی پیروی می کند و بر تکرارگرائی تاکید دارد. در چنین فضائی ضمن حفظ هویت ملی، تفاوتها و ناهمسانیها مقدم بر همسانیها و شباهتها هستند (ایمانزاده، ۱۳۸۷) و برنامه های مدرسه بر اساس رویکردهای چندفرهنگی تنظیم می گردد (رحیمی، ۱۳۸۴) که در آن صدای پای خرده فرهنگها و اقلیتها شنیده شده و به آنها به عنوان یک فرصت و امری مثبت نگریسته می شود (ایمانزاده، ۱۳۸۷). همچنین با احترام به نظرات و استفاده از ایده های گوناگون یادگیرنده، مدرسه دیگر یک مکان تک صدایی نیست، بلکه در آن صداهاى مختلفی به گوش می رسد و زمینه گفتگو و تعامل فراهم می شود (رحیمی، ۱۳۸۴).

یادگیری مشارکتی، نتیجه بخش تر از یادگیری از طریق تکرار اعمال و فعالیتهاى دیگران است. یادگیری عرضه اطلاعات تو سط معلم نیست، بلکه یادگیری زمانى رخ می دهد که در ارتباط و مشارکت با دیگری با شد. در فضای هموار و مشارکتی کلاس درس، ارتباطات چند بعدی یادگیرندگان با یکدیگر و با معلمان، بر یادگیری انفرادی ترجیح داده می شود. در روش تعاملی، مسئولیت پذیری و

عنوان امری بیرونی اجتناب گردد. در یادگیری سازنده، همه اعضای گروه مشارکتی فرصتهای تقریباً یکسانی برای رشد یافتن، گزارش دادن، صحبت کردن، فکر کردن، نوشتن، حل کردن، انتقاد کردن و رهبری کردن پیدا می کنند. بنابراین فرصتهای آموزشی در انحصار تعداد اندکی از شاگردان کلاس قرار نمی گیرد. تعیین نوبت و تقسیم کار می تواند این مشخصه را تعریف کند.

به اعتقاد دریدا ایده استفاده از روش تدریس مبتنی بر پرسشگری و نقادی بر این مبنا است که فراگیر باید سؤال کردن را بیاموزد و درباره آنچه می بیند و می شنود، کنجکاو با شد، با جسارت همه چیز را زیر سؤال ببرد و با تیشه نقادی مورد بررسی و ارزیابی قرار دهد. برای انجام نقد، فراگیر می بایست جایگاه بدیهیات را نشانه بگیرد و سنتهای مرسوم و متداول را مورد نقد و بازبینی قرار می دهد. تدریس و آموزش مبتنی بر پرسشگری و تفکرانتقادی، نیازمند تعامل آزادانه، تمرین، زمان، تأمل و فرصتهای برانگیزنده است. هر جلسه از درس با طرح یک سؤال یا مجادله آغاز می شود که احساس تعادل و سکون در یادگیرنده را برهم می زند. اسبارن بلین ویژگیهای تفکر نقاد را چنین بر می شمرد: تمرکز بر پرسش و تشخیص فرضیات، تحلیل ادعاها، طرح سؤالات چالش برانگیز، قضاوت و داوری در خصوص تعاریف، گزارشها و نتایج، تصمیم گیری درباره فعالیتها و تعامل با دیگران (رحیمی، ۱۳۸۸). فضای مناسب جهت استفاده از این روش تدریس، فضای تأمل و سکوت است. به نظر دریدا تأمل زمانى رخ می دهد که یادگیرنده ذهن خود را از هرگونه پیش فرض خالی کند و بدون گرایشى خاص و با توجه به علاقه و برداشتهای شخصی خود، به پرسشگری و تفسیر بپردازد. محیط ساکت نیز به تأمل، سازماندهی و مرتب ساختن اطلاعات و مفاهیم به یادگیرندگان کمک می کند (دشتی، ۱۳۸۴).

نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش سگری و همکاران (۱۳۹۰) که با هدف تعیین اثربخشی کاربرد روش های تدریس مبتنی بر نظریه سازنده گرایی در کلاس درس ریاضیات دوره راهنمایی تحصیلی انجام داده اند همخوانی

نتایج پژوهش حاضر با پژوهش خلیل نیا آهنگر (۱۳۹۵) هم خوانی دارد. پژوهش خلیل نیا آهنگر نشان داد که مدارس دارای امکانات مناسب، نسبت به بقیه مدارس، از لحاظ فرهنگ آموزش در سطح بالایی قرار داشتند. همچنین نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش کارپنتر (۲۰۱۵) رشیدی (۱۳۸۸) همخوانی دارد. کارپنتر (۲۰۱۵) به این نتیجه رسیده است که مدیران مدارس باید ساختار حمایتی و مشترکی را به منظور ایجاد فرهنگ یادگیری برای همه معلمان فراهم نمایند و رشیدی (۱۳۸۸) نشان داد که بین فرهنگ مدرسه و حمایت حرفه ای همکارانه و متقابل همبستگی بالایی وجود دارد.

شرایط مداخله گر مؤثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس کدامند؟

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که مقوله های هماهنگی و انسجام در فرایند آموزشی (میزان انسجام و هماهنگی در میان واحدهای مختلف دخیل در آموزش؛ همناوبی و عدم مقاومت معلمان در مقابل تغییرات و فنون نوین آموزشی) و عاملیت و استقلال افراد (میزان استقلال و آزادی فکری دانش آموزان در ابراز عقاید و برداشت های آموزشی؛ میزان استقلال و آزادی معلمان در هدایت کلاس درس و مطالب آموزشی) به عنوان شرایط مداخله گر شناسایی شدند.

هیرومی (۲۰۰۶) تعامل میان معلم و دانش آموز را به عنوان ارتباط اولیه یادگیرنده با استاد که قبل و در طی تدریس و بدون واسطه رخ می دهد، تعریف می کند. هدف از تعامل یادگیرنده با استاد، تقویت فهم یادگیرنده از مواد آموزشی و کمک از راه توضیح روشن مفاهیم است. زمانی که معلم به فعالیت یادگیرنده پاسخ می دهد و با یادگیرنده ارتباط برقرار می کند، تعامل معلم با یادگیرنده شکل می گیرد. همچنین، تعامل یادگیرنده با یک یادگیرنده یا دیگر یادگیرندگان با حضور یا عدم حضور معلم اتفاق می افتد. در تعامل یادگیرنده با یادگیرنده، فهم یادگیرندگان از محتوای درسی افزایش یافته و تفکر انتقادی آنان رشد می کند. این تعامل همچنین باعث کاهش احساس انزوا شده و حس یادگیری در کلاس مبتنی بر وب را افزایش می دهد. تعامل یادگیرندگان با هم برای توسعه و گسترش جوامع یادگیری ضروری است، زیرا این نوع تعامل به

تقویت مهارت‌های فردی و اجتماعی از جمله گوش دادن، توافق، نقد و توان تحمل نظر مخالف مورد توجه قرار می گیرد (رحیمی، ۱۳۸۸). فضای هموار و باز بهترین محیط برای تدریس به روش تعاملی مشارکتی است و وظیفه معلم نیز ایجاد چنین فضایی است (ایمانزاده، ۱۳۸۷).

همچنین، به نظر در یدا تعلیم و تربیت و تدریس موفق مبتنی بر گفتمان است، که امکان ارتباط با جهان خارج از کلاس را فراهم می کند و زمینه درک بهتر موقعیت افراد و نیازهای اساسی آنان را بوجود می آورد. گفتگو ابزاری تعاملی است که به تقویت قوه انتقاد یادگیرندگان در مورد دیدگاههای مسلط و فراگیر، افزایش شکلیابی آنان در برخورد با دیدگاههای مخالف و ناسازگار و همچنین فرایند مشارکتی ساخت دانش کمک می کند (رحیمی، ۱۳۸۸). از مزیت‌های دیگر روش تدریس مبتنی بر گفتمان، بررسی عناصر متعدد یک موضوع در حین گفتگو و ایجاد احساس هیجان و تلاش برای تداوم ارتباط و تعامل مؤثر، در نتیجه دریافت بازخورد است (دشتی، ۱۳۸۴). مربی باید آگاهانه گفتمان های متفاوت و مراجع اخلاقی متنوع را در اختیار یادگیرندگان قرار دهد و مطالب درسی را میان آنان به بحث و مذاکره بگذارد (رحیمی، ۱۳۸۸).

ویگوتسکی تأکید بر فرهنگ و جامعه را در بحث خود وسعت داده است که همه کارکردهای ذهنی سطح بالا در اصل اجتماعی هستند و در متن محیط اجتماعی فرهنگی جاسازی شده اند. از نخستین روزهای رشد کودک فعالیت‌های او مستلزم معنی خودشان در نظام رفتار اجتماعی است و به سوی هدف مشخص جهت داده شده است. عبور از شیء به کودک و کودک به شیء از طریق افراد دیگر صورت می گیرد. این ساختار انسانی پیچیده محصول فرایند رشدی است که ریشه در ارتباط بین فرد و تاریخ اجتماعی او دارد (ویگوتسکی، ۱۹۷۸). کارکرد ذهنی بالاتر که ویگوتسکی به آن اشاره می کند مقدماً فرآیند درون روان شناختی است و میان افراد آغاز میشود. این کارکردها از طرح فرا روان شناختی به وسیله مجموعه ای از مکانیزه کردن به وسیله فرایندهای ذهنی فرد تعیین می شود. یعنی اینکه یادگیری نخست در محیط های گروهی کوچک رشد مییابد و سپس به سوی فرا روان شناختی پیشروی میکند (ورتزج، ۲۰۱۱).

پاداش در توسعه مهارت های آموزشی دانش آموزان، کیفی گرایي و دوری از چهارچوب های رسمی غیر قابل انعطاف آموزشی (توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان؛ آموزش و ارتقای مهارت های حرفه ای و علمی معلمان؛ معنابخشی به آموخته های دانش آموزان) و بهبود فعالیت های گروهی و ارتقای مشارکت دانش آموزان در برنامه های آموزشی به عنوان راهبرد های فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایي اجتماعی در مدارس شناسایی شدند.

رویکرد مشارکتی بر عقیده "یکی برای همه، همه برای یکی"، "مقاومت با هم، شکست ها تقسیم" استوار است. همه ما دنیای خودمان را با طرح و تجربه های فردی خود می سازیم. در رویکرد مشارکتی توجه اصلی به این موضوع است که باید دانش آموزان توجیه شوند که موفقیت گروه شان مستلزم آن است که افراد با هم بطور موثر کار کنند؛ لذا باید با همدیگر همکاری نمایند (براندامرجل، ۱۳۸۲). سانتراک (۲۰۰۴) رویکرد مشارکتی را یک رویکرد یادگیری تعریف کرده که بر فعال بودن یادگیرنده در ساختن دانش و فهم آن تاکید میکند (به نقل سیف، ۱۳۹۴).

برای سازنده گرایان اجتماعی، فرایند دانستن، ریشه در تعامل اجتماعی دارد. یعنی اینکه دانش فرد از جهان -که به تجربیات شخصی او محدود گردیده است- از طریق تعامل (زبان) با دیگران میانجی میشود. بنابراین، دانش هرگز منفعلانه به دست نمی آید، زیرا نو و تازگی فقط از طریق جذب ساختار شناختی به موضوع تجربه شدهای که قبلا وجود داشته است حاصل میشود. در واقع یک تجربه تازه و نو درک نمیشود، مگر آنکه آشفتگی نسبی را در نتیجه مورد انتظار ایجاد کند. فقط در چنین شرایطی ممکن است تجربه به انطباق منجر شود و بنابراین ساختار مفهومی بدیع مجددا یک تعادل نسبی را ایجاد می کند. تأکید بر این نکته ضروری است که تکراری ترین منبع پریشانی برای موضوع شناختی رشد کننده، تعامل با دیگران است (فون گلاسرفیلد، ۱۹۹۲). از طرف دیگر ویگوتسکی مبنایی را برای مشارکت اجتماعی در

یادگیرندگان اجازه می دهد که مهارتهای میان فردی خود را توسعه دهند که نتیجه آن تقسیم دانش پنهان، بین اعضای جامعه یادگیری و افزایش یادگیری موثرتر است.

یکی از راه های خلق هویت مستقل، ایجاد بستری برای نوشتن توسط دانش آموز است، بطوریکه با تحلیل نوشته ها می توان به هویت یادگیرنده پی برد. همچنین نوشتن امکان حرکت به جهات مختلف و ناخواسسته را به دانش آموز می دهد. دریدا نیز معتقد است که در نوشتار، نویسنده با مناسبتی فعال و سازنده در مقام کنشگری مبدع، هر بار معنایی تازه می آفریند و طی یک فرایند پویا و خلاق، به متن، جهت، حرکت و حقیقتی تازه می بخشد، بطوریکه تکثر معنا به تعداد مخاطبین امکانپذیر می شود (رحیمی، ۱۳۸۸). معلمان می بایست با تشویق دانش آموزان به نوشتن، آنها را در بیان ایده هایشان یاری کنند. خلاصه نویسی، گزارش نویسی، شرح حال نویسی و مقاله نویسی رو شهای موثر و عملی نوشتن هستند و از جمله تجارب یادگیری ارزشمند تلقی می گردند (دشتی، ۱۳۸۴). بنابراین معلم با داشتن استقلال کافی در امور آموزش و تدریس و ایجاد فضایی غنی و توأم با استقلال برای دانش آموزان می توانند به ایجاد فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایي بیشتر کمک کنند. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش مرادی (۱۳۹۷) با عنوان «بررسی جایگاه آموزش های آنلاین در تربیت منش در آموزش عالی با تأکید بر دیدگاه سازنده گرایي اجتماعی» هم سواست. نتایج پژوهش مرادی نشان داده است که بر اساس بنیاد سازنده گرایي اجتماعی، توجه به عاملیت و استقلال فراگیران و تعامل آنها بجای تقابل و همچنین تعامل آنها با یکدیگر در پرورش دانش آموزان می تواند سازنده باشد.

راهبرد های موثر بر فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایي اجتماعی در مدارس کدامند؟

در نتیجه تحلیل نتایج پژوهش، مقوله های چگونگی طراحی مناسب برنامه های آموزشی (اشتراک گذاری و تسهیم دانش توسط دانش آموزان؛ ارزشیابی مستمر و ارایه بازخورد مناسب؛ استفاده از سیستم تشویق، تقویت و

عنوان پیامدهای فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس شناسایی شدند. تدریس سازنده‌گرا، تفکر و سبک زندگی را می‌پروا ند و یادگیرندگان خلاق و با انگیزه را به وجود می‌آورد. در واقع یادگیری در همه موضوعات شامل ابداع و ساخت عقاید جدید است. از اینرو نظریه سازندگی باید در تدوین برنامه های درسی دخالت داده شود و معلمان محیطهای خلاق که در آن کودکان میتوانند درک خودشان را بسازند، فراهم آورند، اما به نظر میرسد که کمتر این مسئله بررسی شده است. آنچه درس تفکر و سبک زندگی را ارزشمند میکند این موضوع است که ما در جامعه و در سطح جهان با شرور بسیاری مواجه میشویم که نتیجه سوء استفاده از قدرت تفکر انسانها است. آنچه جایگاه برنامه درسی تفکر و سبک زندگی را روشنتر میسازد این است که این برنامه تنها به دنبال پرورش و تربیت قوای تفکر و تعقل کودکان و نوجوانان نیست بلکه به طور چشمگیری درصدد آن است که طی فرآیند پرورش تفکر و آموزش پژوهش، دانشآموزان بتوانند به روند اندیشیدن در وجود خود، آگاهی یابند و به عبارت دیگر به اندیشه خود بیندیشند تا اندیشه درست و سالم را از اندیشه نادرست و ناسالم تشخیص بدهند. همچنین نیاز به ارتباط بین نظر و عمل در آموزش، باعث مطرح شدن و توسعه یافتن رویکرد سازنده‌گرا گردید. روشهای تدریس مبتنی بر مشارکتی از این جهت در مدارس اهمیت پیدا میکند که برون دادهای آموزشی آنها که همان دانش آموزان میباشند به داشتن تفکر و سبک زندگی و دانش سطح بالا نیازمندند که این قابلیتها تنها در سایه تدریس سازنده‌گرا حاصل میگردد و تدریس سنتی نمیتواند چنین قابلیت را دانش آموزان انتقال دهد.

منظور از کسب صفات اجتماعی در اندیشه و تفکر این است که فرد؛ الف) در مباحثه ها نوبت را رعایت کند. ب) بتواند هیجانات خود را کنترل کند. ج) به سخنان دیگران گوش بسپارد. د) به عقاید دیگران احترام بگذارد و با استدلال نظرات مخالف را رد کند. و) دیگران را به بیان نظرات خود ترغیب کند. همچنین، صلاحیتهای مهارتهای تفکر در این مورد عبارت اند از: قدرت تخیل و تصور ذهنی، تفکر حل مسئله، تفکر نقاد و خالق، تفکر همه

محیطهای تربیتی شکل داده است. به ویژه تأکید او بر نقش دیگران یا زمینه اجتماعی در یادگیری، مربیان را وادار کرده است تا حوزه یادگیری به عنوان فرایند فردی را مورد بازنگری قرار دهند. آنچنانکه توضیح داده شده قبل از علاقه جاری ساخت دانش، توجه تقریباً منحصربه فرد از طریق کاربردهای آموزشی رفتار گرایی و پیماژه ای قرار داشت. نظریه ویگوتسکی با تأکید بر نقش جامعه بزرگتر و نقش مهم دیگران در یادگیری، این تأکید را کاهش داد. به نظریه زبان نخست بین کودک و جهان خارجی، درون شخصی و پس از آن درون فردی می شود (ویگوتسکی، ۱۹۷۸).

توجه به تجربیات دانش آموز به این معنا است که معلم اولین شروع کننده درس نیست، بلکه او تجربیات یادگیرندگان را با تجربیات زندگی روزمره به یکدیگر پیوند می زند و به ارتقاء کیفیت یادگیری و تجربه کمک می کند (دشتی، ۱۳۸۴). روش تدریس تجربه گرائی به معنی داشتن تجربه پویا است. تجربه، یک امر کیفی، چندبعدی و جامع است که از دو ویژگی برخوردار است: ۱) به توضیح شفاف امور انتزاعی توجه دارد و ۲) هدفش کشف حقایق جهانی و ابدی نیست، بلکه یافتن شرایطی است که تحت آن چیزهای تازه ای ایجاد می شوند. چنین تجربه ای می تواند شامل تجربه یک روز، یک جریان، یک مکان و تجربه یک نبرد یا پیروزی باشد. تجربه گرائی بر رویارویی زنده با پدیده ها تأکید می کند و عینی، تجسمی، مشروط و عارضی است زیرا تعلیم و تربیت صرفاً ابزاری برای زندگی نیست، بلکه عین زندگی است لذا دانش آموزان باید در یادگیری به دنبال آن چیزی باشند که بتوانند آنرا به کار ببندند.

پیامدهای فرهنگ یادگیری مبتنی بر سازنده گرایی اجتماعی در مدارس کدامند؟

نتایج پژوهش نشان داد که مقوله های اثربخشی آموزشی (پیشرفت و بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان؛ توسعه خلاقیت و مهارت تفکر انتقادی در میان دانش آموزان)، تربیت شهروند فرهیخته (فراگیری و پذیرش دموکراسی در مدرسه و زندگی اجتماعی؛ مسئولیت پذیری؛ رسیدن به خودباوری) و تسهیل انطباق پذیری با محیط و دنیای واقعی (جامعه پذیری؛ انطباق و سازگاری با تغییرات) به

دانش آموزان در مواجهه با مشکلات رفتاری می شود. همچنین نتایج نشان داد که فرهنگ یادگیری به عنوان راهنمایی در برخورد دانش آموزان با مشکلات عمل می کند. بنابراین ضرورت توجه به آموزش هایی برای همه ذی نفعان اصلی با توجه به ساختار پویای فرهنگ و بروز نیازهای عاطفی فراگیران آشکار شود که این نتایج با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد.

سپاسگزاری

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از تمامی متخصصان و صاحب نظران آموزشی که با استقبال و بردباری، در روند گردآوری داده ها و نتایج همکاری نمودند، اعلام می دارند.

تعارض منافع

در این پژوهش هیچگونه تعارض منافی وجود نداشت.

منابع

- اسدی، حامد. (۱۳۹۶). نقش راهبردهای فراشناختی در رویکرد تدریس معلمان ابتدایی شهرستان دیواندره. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فرهنگیان. پردیس شهید چمران تهران.
- رشیدی، کبری. (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین فرهنگ مدرسه و مدیریت دانش در دبیرستانهای دولتی دخترانه شهرتهران از دیدگاه دبیران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.
- روئینی ثانی فرزانه، طالع پسند سیاوش، جمشیدی لاله. (۱۳۹۴). نقش تعدیل کننده اندازه مدرسه در رابطه فرهنگ مدرسه با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. پژوهش های آموزش و یادگیری. ۲ (۷): ۷۹-۸۸.
- ساعدی، رسول؛ ریزوندی، پریسا و اصلانی، امید. (۱۳۹۴). بررسی تاثیرات فرهنگ غالب در مدرسه و ارتباط آن با آموزش و یادگیری فراگیران. اولین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره و آموزش در ایران. تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.
- سعید محمودآبادی، فاطمه؛ محمودی، مدینه و عزیزی نژاد، بهاره (۱۳۹۴). بررسی رابطه ی بین مولفه های فرهنگ یادگیری معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان،

جنبه، تفکر استقرایی و تفکر قیاسی. سایر مهارتهای تفکر نیز این موارد هستند: پرسشگری، استدلال، مشاهده، تجزیه و تحلیل، قضاوت براساس شواهد، قضاوت براساس نظام معیار و تصمیم گیری. برنامه آموزش تفکر بر توانایی حل مسئله، تفکر نقاد، کاوشگری، تفکر علمی، تفکر همه جانبه، تفکر استقرایی و قیاسی براساس نظام معیار تمرکز دارد. تمرکز بر این موارد به معنای حذف سایر صلاحیتهای نیست، بلکه تلاش می شود که از طریق فعالیتها و تجربه های یادگیری بر سایر صلاحیتهای نیز تأکید شود.

نتایج پژوهش حاضر با پژوهش مفاخری (۱۳۹۶) هم راستا است. نتایج پژوهش مفاخری نشان داد که روش های آموزش سازنده گرای بر یادگیری مهارت های تفکر و سبک زندگی و سازگاری اجتماعی (مفاخری، ۱۳۹۶) و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (روئینی ثانی و همکاران، ۱۳۹۴؛ محمود آبادی و همکاران، ۱۳۹۴؛ ساعدی و همکاران، ۱۳۹۴؛ شفیع پور مطلق، ۱۳۹۱) موثر است. همچنین این نتایج با پژوهش نصرآبادی (۱۳۹۵) نیز هم خوانی دارد. یافته های پژوهش نصرآبادی نشان دهنده ی اهمیت فرهنگ حاکم بر مدارس در مشارکت اولیا، خلاقیت، فضای فیزیکی و تعامل معلمان، مولفه های مسوولیت پذیری دانش آموزان و یادگیری مشارکتی و کار گروهی بود. کراس و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیقات خود با عنوان «فرهنگ حلقه مفقوده آموزش و یادگیری» به بررسی فرهنگ حاکم بر مدرسه و مقایسه فرهنگ یادگیری در محیط کسب و کار آموزش و پرورش پرداختند و به این نتیجه رسیدند که فرهنگ یادگیری باعث ایجاد عملکرد بالا، و بهبود یادگیری دانش آموزان و تاثیر ماندگاری بر زندگی یادگیری دانش آموزان دارد. ویکز (۲۰۱۲) پژوهشی را عنوان «چگونه فرهنگ یادگیری بر رفتار دانش آموزان تاثیر می گذارد؟» را انجام داده است. نتایج نشان داد که در نبود فرهنگ یادگیری در مدارس و در میان دانش آموزان، دانش آموزان در مقابله با مشکلات رفتاری ضعیف تر عمل می کنند. در واقع، فرهنگ یادگیری مدرسه در میان دانش آموزان، یادگیری دانش آموزان را تقویت کرده و حتی باعث تقویت نیازهای عاطفی

زندگی و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان پسر پایه هفتم شهر سمنج در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵. پایان نامه کارشناسی ارشد. رشته روان‌شناسی - روان‌شناسی تربیتی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی. دانشگاه ارومیه. میررضائی، زینب. (۱۳۹۵). تبیین جایگاه آموزش و یادگیری در فرهنگ بیمارستانی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. دانشگاه الزهرا (س). نصرآبادی، ام لیلیا. (۱۳۹۵). بررسی فرهنگ آموزش در مدارس خاص و مدارس عادی دخترانه دوره اول متوسطه شهرستان نوشهر. پایان نامه کارشناسی ارشد. رشته علوم تربیتی - گرایش برنامه‌ریزی آموزشی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی. دانشگاه مازندران.

- Cross, N., Howard, K., & Pearson, C. (2013). Culture: The Missing Link to Learning. *Leadership*, 42(4), 36-37.
- Cummings, T. G., & Worley, C. G. (2005). Organization development and change. (8e.). *Mason, OH: Thomson South Wester*
- Heo, H., Leppisaari, I., & Lee, O. (2018). Exploring learning culture in Finnish and South Korean classrooms. *The Journal of Educational Research*, 111(4), 459-472.
- Hsu, H. Y. (2009). Organizational learning culture's influence on job satisfaction, organizational commitment, and turnover intention among R&D professionals in Taiwan during an economic downturn (Doctoral dissertation, University of Minnesota).
- Santrock, J. W. (2012). *Educational Psychology*. New York: McGrawHill.
- Schunk, D. H. (2012). *Learning theories an educational perspective sixth edition*. Pearson.
- Weeks, F. (2012). How does a Culture of Learning Impact on Student Behaviour?. *Journal of Social Sciences*, 8(3), 332.

سومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت و حسابداری، تهران، دانشگاه شهید بهشتی. سیف، علی‌اکبر. (۱۳۹۴). *روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش*. انتشارات دوران. تعداد صفحات: ۷۲۸. شفیع پور مطلق، فرهاد. (۱۳۹۱). تعیین رابطه بین مهارت‌های مورد ارزشیابی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان مجازی مبتنی بر رویکرد سازنده گرایی به منظور ارائه یک مدل مناسب دانشگاه‌های مجازی ایران. *نوآوری‌های مدیریت آموزشی*، ۷(۳)، ۷۰-۵۷.

قلی‌زاده، معصومه. (۱۳۹۵). بررسی رابطه فرهنگ یادگیری سازمانی و اخلاق حرفه‌ای با عملکرد شغلی معلمان. پایان نامه کارشناسی ارشد. رشته علوم تربیتی - آموزش و بهسازی منابع انسانی. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی. دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.

کشاوری، نسرين، صالحی، مسلم؛ قلتاش، عباس(۱۳۹۳). رابطه جهت‌گیری زندگی با رفتار شهروندی سازمانی و عملکرد شغلی، فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه، سال پنجم، شماره چهارم، ص ۱۸-۱.

گلی، سیمین. (۱۳۹۵). بررسی اثر فرهنگ یادگیری سازمانی و توانمندسازی روانشناختی بر نگرش شغلی کارکنان؛ (مورد مطالعه: شهرداری منطقه سه مشهد). پایان نامه کارشناسی ارشد. رشته مدیریت - مدیریت بازرگانی - مدیریت تحول. دانشکده علوم اداری و اقتصادی. دانشگاه فردوسی مشهد.

مرادی، امیر. (۱۳۹۷). *بررسی جایگاه آموزش‌های آنلاین در تربیت منش در آموزش عالی با تأکید بر دیدگاه سازنده‌گرایی اجتماعی*. رساله دکتری تخصصی. رشته علوم تربیتی گرایش تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. دانشگاه خوارزمی.

مفاخری، شهاب. (۱۳۹۶). مقایسه تأثیر روش‌های آموزش سازنده‌گرایی و سنتی بر یادگیری درس تفکر و سبک-